[א]ובאיחוי אלכסנדרי ת"ר [ב]הקורע מתוך השלל מתוך המלל מתוך הלקט מתוך הסולמות לא יצא מתוך האיחוי יצא אמר רב חסדא [ג]ובאיחוי אלכסנדרי ת"ר רשאי להופכו למטה ולאחותו ר' שמעון בן אלעזר [ד]אוסר לאחותו [ה]וכשם שהמוכר אסור לאחותו כך הלוקח אסור לאחותו ולפיכך מוכר צריך להודיעו ללוקח ת"ר תחילת קריעה טפח ותוספת שלש אצבעות דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר תחילת קריעה שלש אצבעות ותוספת כל שהו אמר עולא הלכה כרבי מאיר בקריעה והלכה כרבי יהודה בתוספת תניא נמי הכי רבי יוסי אומר [ו]תחילת קריעה טפח ותוספת כל שהו ת"ר [ז]אמרו לו מת אביו וקרע מת בנו והוסיף תחתון מתאחה עליון אינו מתאחה מת בנו וקרע מת אביו והוסיף עליון מתאחה תחתון אינו מתאחה מת אביו מת אמו מת אחיו מתה אחותו קורע קרע אחד לכולן רבי יהודה בן בתירה אומר על כולן קרע אחד על אביו ואמו קרע אחד לפי שאין מוסיפין על קרע אביו ואמו מאי טעמא אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספת אמר שמואל [ח]הלכה כרבי יהודה בן בתירה ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל [א]הלכה כדברי המיקל באבל אבילות לחוד קריעה לחוד עד היכן קורע [ט]עד טיבורו ויש אומרים עד לבו אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר [1]וקרעו לבבכם ואל בגדיכם הגיע לטיבורו מרחיק שלש אצבעות וקורע נתמלא מלפניו מחזירו לאחוריו נתמלא מלמעלה הופכו מלמטה [י]והקורע מלמטה ומן הצדדין לא יצא [כ]אלא שכהן גדול פורם מלמטה פליגו בה רב מתנה ומר עוקבא ותרוייהו משמיה דאבוה דשמואל ולוי חד אמר [ל]כל שבעה קורע לאחר שבעה מוסיף וחד אמר כל שלשים קורע לאחר שלשים מוסיף מתקיף לה רבי זירא מאן דאמר כל שבעה קורע אמאי דלא ניתן לשוללו אלא הא דאמר מר [מ]האשה שוללתו לאלתר ה"נ התם משום כבוד אשה הוא מאן דאמר כל שלשים קורע אמאי דלא ניתן לאחותו אלא לאביו ולאמו דלא ניתן לאחותו לעולם ה"נ התם משום כבוד אביו ואמו הוא ת"ר [נ]היוצא בבגד קרוע לפני המת הרי זה גוזל את המתים ואת החיים [ס]רשב"ג אומר [ג]האומר לחבירו השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה והלך ומצאו שמת קורע ומאחו וכשיבא לביתו מחזיר לו חלוקו ונותן לו דמי קרעו ואם לא הודיעו הרי זה לא יגע בו ת"ר [ע]חולה שמת לו מת אין מודיעין אותו שמת שמא תטרף דעתו עליו ואין מקרעין בפניו ומשתקין את הנשים מפניו [ה]ומקרעין לקטן מפני עגמת נפש [ו]וקורעין על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו ואמר רב פפא תנא באבל רבתי [פ]אבל לא יניח תינוק בתוך חיקו מפני שמביאו לידי שחוק ונמצא מתגנה על הבריות: ואין מברין [ז]על מטות זקופות: ת"ר ההולך לבית האבל אם היה לבו גס בו יברוהו על מטות כפויות ואם לאו יברוהו על מטות זקופות רבא איתרע ביה מילתא על לגביה אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי רבא זקיף אבא בר מרתא כפי אמר כמה לית ביה דעתא להאי צורבא מרבנן תנו רבנן ההולך ממקום למקום

אם

מתוך השלל. שלא קרע אלא בשלל: מתוך האיחוי. מקרע האיחוי: ובאיחוי אלכסנדרי. דהוה כשלם: רשאי להפכו למטה. שהופך הקרע למטה והופך שלמטה למעלה ומאחהו ועושה בית הצואר ולובשו: ותוספת שלש. כגון שמוסיף קרע אחר על אותו קרע כגון שאירעו אבל אחר: עליון אין מתאחה. שקרעו על אביו ועל אמו: שאינן בתוספת. כלומר אין בדין שמוסיף עליהן: הגיע לטיבורו. ומת לו מת אחר: מרחיק שלש אצבעות. בצד אותו קרע וקורע: נתמלא. קרעים מלפניו מחזירו לאחוריו וחוזר וקורע לפניו: כל שבעה. אם מת לו מת קורע קריעה אחרת: לאחר שבעה מוסיף. על קרע ראשון: דלא ניתן לשוללו. תוך שבעה כלל ומי מוסיף ביה מיחזי כקרע אחד אבל לאחר שבעה דכבר שללו קורע כל השלילות ומוסיף כל שהו דמינכר דעל מת אחר קרע: אשה שוללתו לאלתר. אפילו תוך שבעה: הכי נמי. דמוסיף דקורע השלילה ומוסיף בה פורתא דקא מינכר וקא פסיק כל שבעה קורע ואפילו אשה: משום כבוד האשה הוא. ולא מן הדין: משום כבוד אביו. ולא מן הדין והוי כאיחוי לפיכך מוסיף בו לאחר שלשים: כבגד קרוע. קודם לכן. גוזל הכל שמרמה הכל שמראה להן שקרע על המת: ואם לא הודיעו. שהולך לבקר את אביו: יברוהו. לאותו שבא על מטות כפויות: אבל ההולך ממקום למקום:

יגלגל

ובאיחוי אלכסנדרי. בירושלמי איזהו איחוי כל שאין מקומו ניכר ובמסכת שמחות (פ"ט) מפרש כל שאחוהו כל צורכו:

כך הלוקח אסור לאחותו. לא שמעתי אם מותר למוכרו לנכרי נהי דלוקח אסור לאחותו אם הוא נכרי מותר ואע"פ דמוכר צריך להודיע ללוקח היינו כדי שלא יעשה לוקח איסור אבל אין אנו חוששין אם יתפרעו הנכרי (ולכאורה היה מותר) ועוד צ"ע והאי וכשם שהמוכר כו' הוי פי' לתנא קמא דלא הפיכה ולר"ש בן אלעזר אפילו על ידי הפיכה וכמאי דפליגי נראה דהלכה כתנא קמא וכן פירש הר"א:

תחילת קריעה שלש אצבעות. לא ידענא [ב]ממאי מפיק טעמא דלעיל (ד' כב:) מפקינן טפח מויחזק אין אחיזה פחות מטפח:

תניא נמי הכי. רבי יוסי סובר כן ורבי יוסי הלכה כמותו לגבי דרבי מאיר ורבי יהודה בפרק מי שהוציאוהו (עירובין ד' מו:) ועוד דה"ל מכריע:

קורע קרע אחד על כולן. במסכת שמחות (פ"ט) א"ל מת אביו וקרע והוא אינו אלא אמו יצא מתה אמו והוא אינו אלא אביו יצא מת אביו מתה אמו וקרע והוא אינו אלא אחד מן הקרובין יצא אחד מן הקרובין וקרע והוא אינו אלא אביו או אמו לא יצא ובירושלמי אמרו לו מת ראובן וקרע ואמרו שמעון היה יצא אמרו לו מת ראובן וקרע ואח"כ אמרו לו קיים היה ומת אית תנא לא יצא וכן קרע על אביו ונמצא בנו אם מת על אתר אין צריך לקרוע כמה הוא על אתר כדי דבור ובסוף פרק בתרא דנדרים (דף פז.) כמו כן היא שנויה:

אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספת. תימה מאי מוסיף לפרש הטעם מן הברייתא ופירש הר"א בשם רבינו שמואל דלא גרסינן לפי שאין מוסיפין בברייתא והר"י הקשה בתוספות מאי שייך בתוספת נראה לי דמאי למימר דסבירא כמאן דאמר עד טיבורו אי נמי עד שיגלה את לבו אין זה כל כך כמו עד לבו מיהו יותר נראה לי דקאמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספת שצריך לקרוע עד לבו ואם אירע כך שלא קרע עד לבו מ"מ כיון דלא עשה כמו שהיה צריך אומר אין שייך תוספת מיהו לפירושו קסבר רב נחמן בר יצחק כיש אומרים עד לבו ואפילו למאן דאמר בסמוך עד טיבורו יש ליישב כמו שפי' שאין צריך לקרוע על אביו ועל אמו רק עד שיגלה את לבו מכל מקום אם קרע טפי שפיר משום כבוד אביו ואין כאן בל תשחית:

פורם מלמטה. בפ' בתרא דהוריות (ד' יב:) מפרש מה קורע למטה אם כגולה:

לפי שאין מוסיפין על אביו ואמו. פי' בקונטרס דאכולהו קאי דכין אם קרע על אביו קודם בין קרע על אחד מקרוביו קודם ולא ידענא מנא ליה דלישנא משמע דוקא על קרע אביו ואמו שהיה קודם:

אם

עין משפט נר מצוה

קצט א מיי' פ"ט מהל' אבל הלכה ג:
ר ב ג מיי' שם סמג עשין ב טוש"ע י"ד סי' שמ סעיף כ:
רא ד ה מיי' שם והלכה ד סמג שם טוש"ע שם סעיף יט:
רב ו מיי' שם פ"ח הלכה כ י סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:
רג ז ח מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כב [כג]:
רד ט מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף כא:
רה י מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ב:
רו כ מיי' שם ופ"ו הלכה ו ופ"ה מהל' כלי המקדש הלכה ו סמג שם ולאוין שא:
רז ל מיי' פ"ח מהלכות אבל הלכה י סמג עשין ב טוש"ע י"ד סי' שמ סעיף כא:
רח מ מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף לג:
רט נ מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף לד:
רי ס מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סי' שלז:
ריא ע מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סי' שמ סעיף ד:
ריב פ מיי' שם פ"ה הלכה כ טוש"ע שם וסי' שלא סעיף א:

מסורת הש"ס

א) לעיל יח. וש"נ עירובין מו., ב) לעיל כב:, ג) שמחות פ"ט, ד) שם [תוספתא כ"ח פ"ח], ה) לעיל יד:, ו) אלא, ז) ובמס' שמחות ספ"ט איתא לאסור, ח) [עי' כלים פכ"ד מ"ב ומ"ו] אולי צ"ל פכ"ז,

◆

תורה אור השלם

1. וְקִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל בִּגְדֵיכֶם וְשׁוּבוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם כִּי חַנּוּן וְרַחוּם הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְנִחָם עַל הָרָעָה:
יואל ב יג

◆

מוסף רש"י

ומקרעין לקטן. את בגדיו, **מפני עגמת נפש.** שיבכו הרואין וירבו בכבוד המת ולא מפני שהוא אבל (לעיל יד:).

◆

רבינו חננאל

ת"ר רשאי להופכו למטה ולעשות לו איחוי. פי' להפך החלוק, לחתכו ולתת בית הצואר שלו שולי [החלוק] והשולים יעשה בית שפה. ר' שמעון בן אלעזר אוסר באיחוי, בין מלמעלן בין מלמטה. וכשם שהבעלים אסורין לאחותו, כל הלוקח אסור לאחותו. לפיכך צריך המוכר להודיעו ללוקח שזה קרע האסור באיחוי הוא. ת"ר וכולן אלו הקרעים, רשאין לשוללן, למוללן, ללקטן, לעשותן בתפירה אחת כעין סולמות, שיהא ניכר הקרע. אבל אין רשאין לאחותן באיחוי אלכסנדרית, שהוא כמין אריגה. ת"ר הקורע מתוך השלל או מתוך המלל או מתוך הליקוט או מתוך הסולמות לא יצא. אבל אם היה איחוי אלכסנדרית שהוא כאריג יצא ידי קריעה. ירושלמי. כד דמך ר' יוחנן, אורי ר' חייא בר אבא לשלול הקרע בו ביום ולנעול הסנדל בו ביום. אמר ליה ר' תנחום בר' חייא לר' חיננא בר פפא. ר' צלי עלן. אמר ליה יסוג תורעתך, שכל אותה שנה הדין מתוח כנגד המשפחה. דאמר ר' יוחנן, כל שבעה החרב שלופה, עד שלשים יום ומשלשים היא רופפת, ואינה חוזרת לתערה עד י"ב חודש. למה הדבר דומה, לכיפת אבנים שנתרועעה אחת מהן נתרועעה כולן. אמר ר' אלעזר אם (מת) [נולד] להן בן באותה משפחה, נתרפת כל המשפחה כולה. ת"ר, תחלת הקריעה טפח, ואם קרע על המת, ועוד מת לו מת אחר ובא לקרוע ולהוסיף על הקרע, מוסיף שלש אצבעות, דברי ר' מאיר. [ר"י אומר] (ו)תחלת הקריעה ג' אצבעות ותוספת כל שהוא. אמר עולא, הלכה כר' מאיר בקריעה שתחלת קריעה טפח, והלכתא כר' יהודה בתוספת דדי לו אפילו כל שהוא. תניא נמי הכי, ר' יוסי אומר, תחלת הקריעה טפח ותוספת כל שהוא. ת"ר מת אביו וקרע, מת בנו והוסיף, תחתון מתאחה עליון אין מתאחה. מת בנו וקרע, מת אביו והוסיף כו'. ר' יהודה בן בתירה אומר, על כולן, כגון בנו ובתו אחיו ואחותו ואשתו, קורעין להן קרע אחד, על אביו ועל אמו, קורע קרע אחר, לפי שאין מוסיפין על קרע אביו ואמו. פי' לפי שאינו בתוספת, מפני שקריעתו על אביו ועל אמו מבדיל קמי שפה שלו, וקורע והולך עד שמגיע הקרע אל לבו ומגלה, ובשאר מתים קורע טפח ומוסיף כל שהוא עד שמגיע אל לבו. ואע"פ שאין ראייה ברורה אשכחן זכר לדבר, כדכתיב, וקרעו [לבבכם]

רבינו חננאל (המשך)

ואל בגדיכם. [בגדיכם אל לבבכם]. ואמר שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירה, איני, והאמר שמואל, הלכה כדברי המיקל באבל, ור' יהודה לגבי תנא קמא מחמיר הוא. ופרקינן, כי קאמר שמואל בעניין אבלות, האי עניין קריעה הוא, הלכך. הלכתא כר' יהודה בן בתירה. עד היכן קורע, עד טיבורו. הגיע לטיבורו, מרחיק שלש אצבעות וקורע. נתמלא מלפניו מחזירו מלאחוריו, נתמלא מלמעלה הופכו למטה כנגד, כלומר מהפך ועושה שולי חלוקו בית הצואר, וקורע למעלה. והקורע מלמטה, מן השוליים, ומן הצדדין לא יצא. אלא שכהן גדול פורם מלמטה. פליגי [א] עליה משמיה דאבוה דשמואל ולוי, חד אמר, כל שבעה קורע, לאחר שבעה אם ימות לו מת אחר מוסיף על הקרע הראשון כל שהוא. וחד אמר, כל שלשים יום אם ימות לו מת אחר קורע [קרע] אחר, לאחר ל' יום מוסיף. מתקיף לה ר' זירא, מאן דאמר כל שבעה קורע, אמאי אינו מוסיף דלא ניתן לשוללו בתוך ז', אלא קרע של אשה ששוללתו לאלתר הכי נמי שמוספת לאלתר. ופרקינן, התם משום כבוד אשה. מאן דאמר כל ל' יום קורע, אמאי כו'. ת"ר היוצא בבגד [קרוע] לפני המת, הרי זה גוזל את החיים ואת המתים. רבן שמעון בן גמליאל אומר, האומר לחבירו השאליני חלוקך כדי שאלך ואבקר את אבי שהוא חולה, ומצאו שמת קורעו, וכשיבא לביתו מאחו, ומחזירו לבעליו ונותן לו דמי קרעו. ואם לא הודיעו כי הילך לבקר את אביו, לא יגע בו. ת"ר חולה שמת לו מת אין מודיעין אותו שמא תיטרף דעתו של חולה, ואין מקרעין לו, ומשתקין הנשים מפניו. ומקרעין לקטן, פי' על אביו שמת או על אמו וכיוצא בהן מפני עגמת נפש. וקורע על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו. תנא באבל רבתי, אבל לא יניח תינוק בחיקו מפני הרבים מפני שמביאו לידי שחוק, ונמצא מתגנה על הבריות. ואין מברין אלא על מטות זקופות. ת"ר, ההולך לבית האבל, אם היה לבו גס בו יברוהו על מטות כפויות, ואם לאו יברוהו על מטות זקופות. רבא איתרע ליה מילתא דאבלות, על לגביה רבה, וזקף המטה להברותו. על אבא בר מרת וכפה. אמר, לית ביה דעתא [בהאין] מרבנן דכפה, דהא אין לבי גס בו. ת"ר אבל ההולך ממקום למקום,

---

א) נ"ל פליגו בה רב מתנה וכו' משמיה דאבוה דשמואל וכו'.